



Conjunctuurenquête voorjaar 2013

Vereniging FME-CWM, Zoetermeer, februari 2013

Kasper Buiting, beleidsadviseur Onderzoek en Economie

www.fme.nl

© Vereniging FME-CWM, Zoetermeer, februari 2013

Alle rechten voorbehouden. Niets van deze uitgave mag zonder bronvermelding worden gekopieerd, gedownload, vermenigvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier.

Algemeen

De omzet van de technologische industrie is in het afgelopen jaar met 3% gestegen. Die groei is vooral behaald uit export; die is met 5% toegenomen. Ook in 2013 rekent de technologische industrie op een stevige exportgroei.

Deelnemers

Aan deze halfjaarlijkse conjunctuurenquête hebben 283 ondernemingen deelgenomen met in totaal ruim 48.000 werknemers. De verdeling naar bedrijfsgrootte van de geënquêteerde bedrijven is weergegeven in figuur 1.

Figuur 1: Verdeling deelnemers enquête naar bedrijfsgrootte

Bedrijfsgrootte	Percentage van de deelnemers
0 – 10 werknemers	12,4%
11 – 50 werknemers	39,9%
51 – 100 werknemers	21,2%
101 – 250 werknemers	17,3%
251 – 500 werknemers	4,2%
> 500 werknemers	4,9%

Resultaten 2012

Anders dan in voorgaande enquêtes hebben we dit keer gevraagd naar jaarcijfers in plaats van halfjaarcijfers. De resultaten in deze conjunctuurenquête voorjaar 2013 gaan dan ook over geheel 2012. Wel hebben we gevraagd naar de verhouding van de eerste helft van 2012 ten opzichte van de tweede helft van dat jaar.

Uit de enquête blijkt dat de omzet van de technologische industrie in het afgelopen jaar met 3% procent is gestegen. Bedrijven geven aan dat de groei in de eerste helft van 2012 iets hoger was dan in de tweede helft van het jaar. Die groei is vooral behaald uit export; die is met 5% toegenomen.

Het beeld is overigens niet eenduidig. Gemiddeld groeide de sector, maar toch had 46% van de geënquêteerde bedrijven te maken met een dalende omzet; 47% meldt een omzetstijging.

De overige indicatoren laten een wisselend beeld zien: de orders namen in 2012 met 1% toe ten opzichte van 2011, de productie nam toe met 0,5% en de winstgevendheid nam af met 1,5%. Voorraden werden met 1% afgebouwd. Investeringen groeiden met 5,5%.

Figuur 2: Resultaten en verwachtingen

	Resultaten 2012 (t.o.v. 2011)	Verwachtingen 2013 (t.o.v. 2012)
Omzet	+ 3%	+ 2½%
Export	+ 5%	+ 4½%
Orderpositie	+ 1%	+ 2%
Investeringen	+ 5½%	+ 3½%
Productie	+ ½%	+ 2½%
Voorraden	- 1%	- 1½%
Winstgevendheid	- 1½%	+ 5%

Verwachtingen 2013

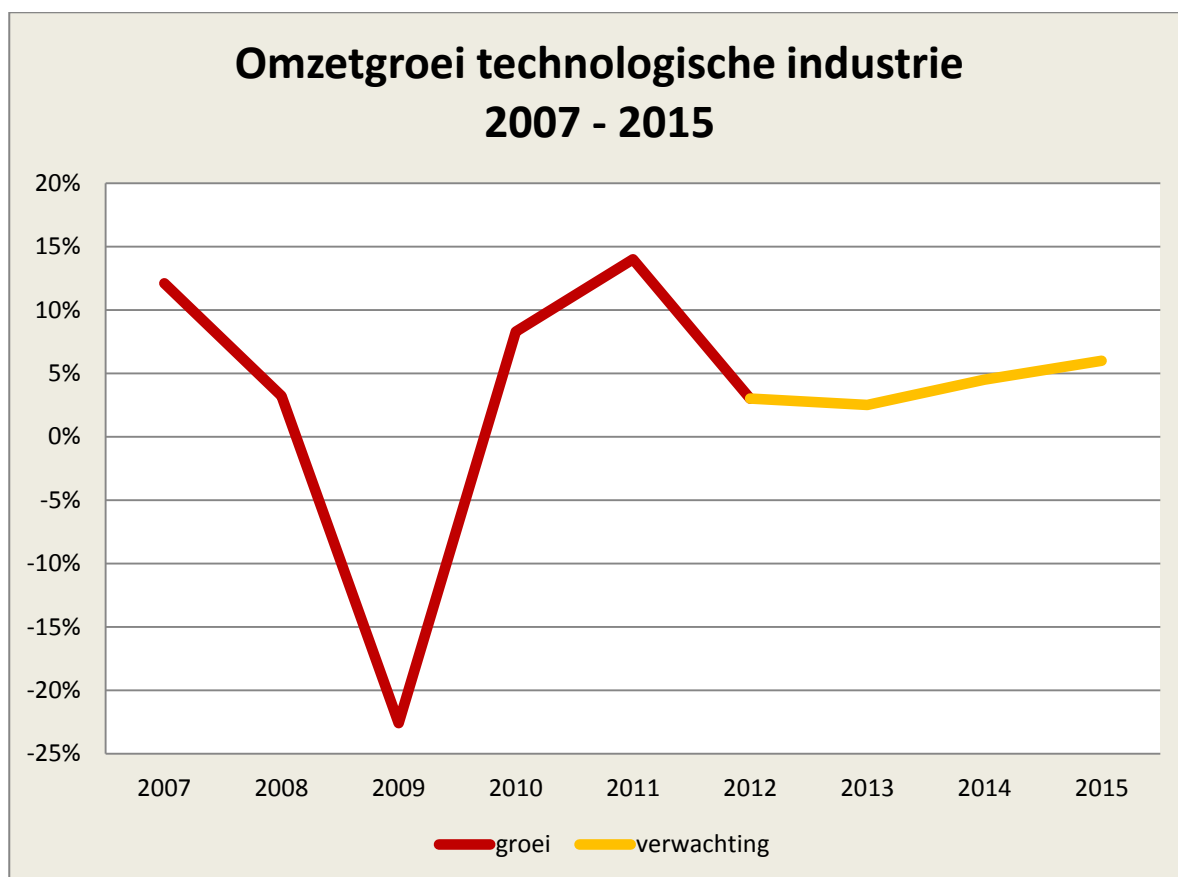
Het beeld voor 2013 komt grotendeels overeen met dat van 2012. De sector blijft groeien, al nemen de omzet- en exportgroei beide iets af; dat geldt ook voor de investeringen. Productie- en ordergroei nemen licht toe. Voorraden worden verder afgebouwd. Opmerkelijk is de verwachting dat de winstgevendheid sterk zal groeien. Blijkbaar verwachten de ondernemers dat het slechte rendement van 2012 dit jaar wordt goedge maakt.

Langetermijnverwachting

Voor de langere termijn wordt een sterkere groei verwacht (zie figuur 3). In 2014 zal de jaargroei op 4½% uitkomen, in 2015 naar verwachting op 6%.

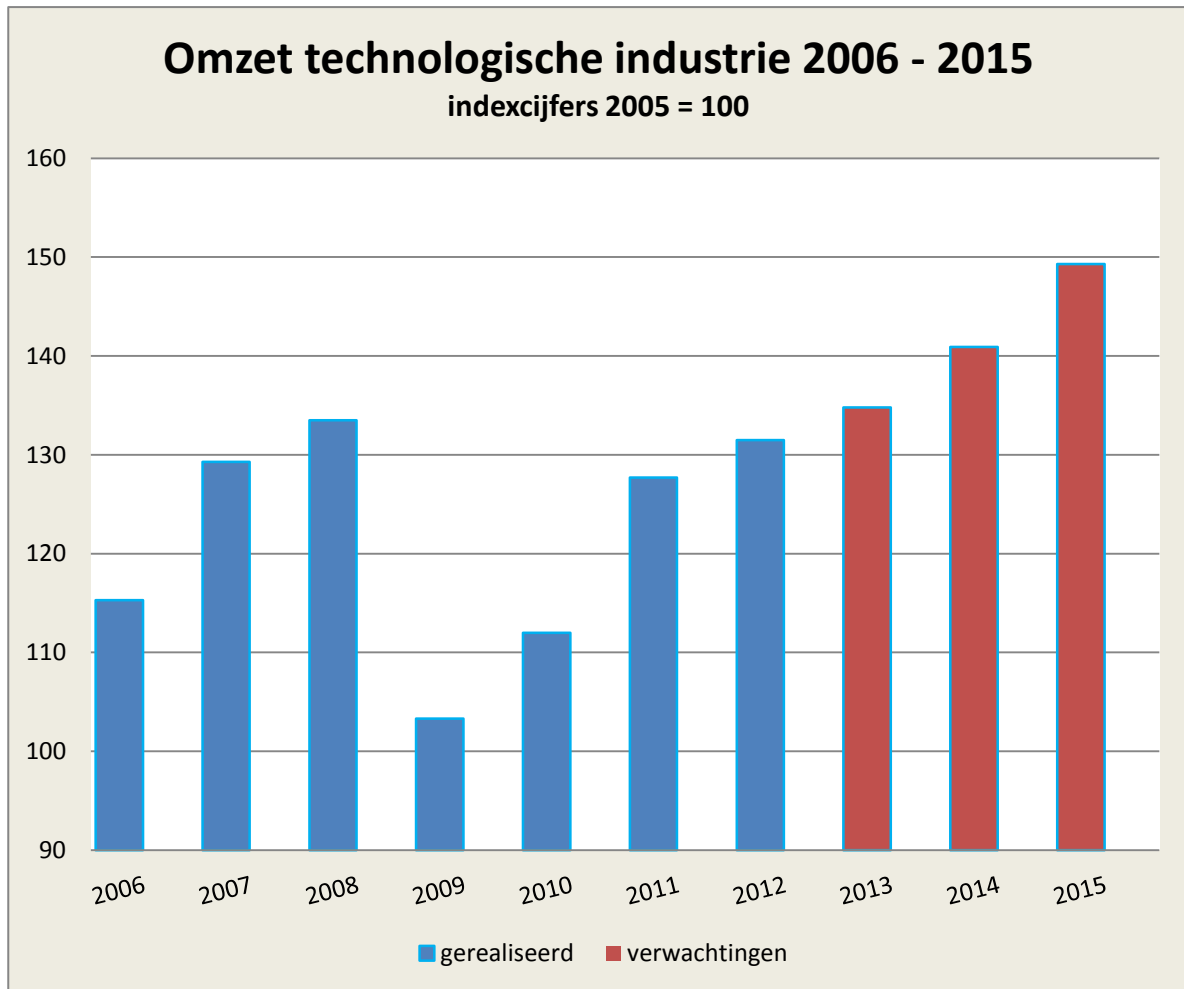
Als wordt gekeken naar de resultaten van de FME-conjunctuurenquêtes in de afgelopen jaren, dan ziet het er naar uit dat de sector in 2013 voor het eerst een hogere jaaromzet behaalt dan in 2008. De figuren 3 en 4 laten echter duidelijk zien dat het groeitempo van vóór 2008 voorlopig niet terugkeert in de sector.

Figuur 3: Omzetgroei technologische industrie 2007 – 2015



Bron: CBS Statline 2006 – 2011; FME-Conjunctuurenquêtes 2012 – 2013

Figuur 4: Omzetontwikkeling technologische industrie 2006 – 2015



Bron: CBS Statline 2006 – 2011; FME-Conjunctuurenquêtes 2012 – 2013

Economisch klimaat

De technologische industrie voorziet op langere termijn een lichte toename van de groei. Dat die te verwachten groei beperkt is, heeft alles te maken met de huidige macro-economische omstandigheden.

Gevraagd naar hun verwachtingen ten aanzien van het economisch klimaat, zijn de ondernemers weinig positiever dan een half jaar geleden. Nog steeds zijn er meer pessimisten (29%) dan optimisten (23%). Wel is dit de derde conjunctuurenquête op rij waarbij de ondernemers positiever zijn over het economisch klimaat.

Personeel

Het personeelsbestand in de technologische industrie is in 2012 gegroeid met 1%. In 2013 blijft de werkgelegenheid ongeveer gelijk. In 2014 wordt weer een werkgelegenheidsgroei verwacht van 1,5%.

Op de langere termijn wordt een groot tekort voorzien aan technici in de technologische industrie, dit door de forse uitstroom van mensen die met pensioen gaan en te weinig instroom van afgestudeerden. In 2016 zal dit tekort naar verwachting 155.000 mensen bedragen.

Groeibelemmeringen

In figuur 6 hebben wij weergegeven wat volgens de ondernemers in de technologische industrie de belangrijkste belemmeringen voor groei van hun bedrijf zijn.

Traditioneel scoren 'druk op verkoopprijzen' en 'vraagterugval' het hoogst als groeibelemmering. Dat is nu weer het geval. Er is ook weinig verschil te zien in de scores van de overige groeibelemmeringen met die van de voorgaande enquêtes.

Wel opmerkelijk is de toename van 'personeelskosten en overcapaciteit' als belemmering. Waar in de vorige conjunctuurenquête 26% van de ondernemers dit als probleem of groot probleem aanmerkte, is dat percentage nu gestegen tot 41%.

Figuur 5: Groeibelemmeringen

Groeibelemmeringen	Probleem of groot probleem	Score
Druk op verkoopprijzen	67%	2,9
Vraagterugval	61%	2,6
Tekort voldoende opgeleid personeel	49%	2,3
Betaalgedrag klanten / afnemers	41%	2,2
Personeelskosten / overcapaciteit	41%	2,1
Oplopende inkooprijzen	32%	2,0
Financiering / kredietverlening	21%	1,5
Beschikbaarheid / leveringsgedrag toeleveranciers	16%	1,5
Waardevermindering beleggingen	7%	0,6

De score is berekend op basis van de antwoorden van de ondernemers. Zij konden aangeven in hoeverre zij een belemmering als een probleem beschouwen. Een score van 0 betekent hier: De ondernemers beschouwen dit onderdeel als geen enkel probleem. Een score van 4 betekent dat dit onderdeel als een groot probleem wordt beschouwd. De tabel is gerangschikt naar score.

Belangrijkste uitdagingen voor de Nederlandse industrie

Aan de ondernemers is gevraagd wat de komende jaren de belangrijkste uitdagingen zijn voor de technologische industrie. Dertien prangende kwesties werden hen voorgelegd; zij konden aangeven in welke mate zij in de betreffende kwestie een uitdaging zien.

De drie onderwerpen die als belangrijkste uitdaging uit de bus zijn gekomen, corresponderen met de voornaamste speerpunten van FME: opheffen van het tekort aan technici, de noodzaak van innovatie, het behoud van onze exportpositie en de behoefte aan een eerlijk internationaal speelveld.

Figuur 6: Belangrijkste uitdagingen voor de Nederlandse industrie

Uitdaging	Belangrijk of zeer belangrijk	Score
Tekort technisch geschoolden	72%	2,9
Snelle technologische veranderingen	69%	2,7
Toenemende concurrentie van opkomende markten	61%	2,6
Herstructurering financiële sector	57%	2,6
Automatisering en mechanisatie	58%	2,5
Vervolmaking economische, politieke en financiële structuur EU	57%	2,5
Verdergaande opkomst kenniseconomie	58%	2,5
Opkomst duurzame energie	41%	2,1
Schaarste grondstoffen en natuurlijke hulpbronnen	42%	2,1
Vergrijzing	42%	2,1
Opkomst maatschappelijk verantwoord ondernemen	27%	1,8
Veranderende consumentenvoorkeuren	30%	1,8
Opkomst bio-based economy	20%	1,6

De score is berekend op basis van de antwoorden van de ondernemers. Zij konden aangeven in hoeverre zij een kwestie belangrijk of zeer belangrijk vinden. Een score van 0 betekent hier: De ondernemers beschouwen dit onderdeel van geen enkel belang. Een score van 4 betekent dat dit onderdeel door alle ondernemers als zeer belangrijk wordt ervaren. De tabel is gerangschikt naar score.